

ואמינא, אמרתי לעצמי — ליהוי מעות אלו גבאי [אצלי] בתורת פקדון, עד דמתרמו שימצאו בי תרי דתנו הלכתא, ומקיים את תנאיה ההלואה בפרעון הנך זוזי בפני אותם תלמידי חכמים.

ולכן כעת, כאשר אבדו המעות שלא היו אצלי אלא בתורת פקדון. ורק שומר חנם הייתי ופטור אני באונסין, והוא הלוה, עדיין לא פרעני — תובעו אני על חובו.

אמר ליה רב נחמן: כיון דקא מודית דודאי שקלתינהו מיניה, קיבלת ממנו מעות כסף ההלואה — פרעון מעליא הוי!

משום שהלווה מסרם לך בתורת פירעון. ואף אם בדעתך היה לקבלם בתורת פקדון, הרי שהדברים שהיו בליבך, אינם דברים! (1)

והמשיך רב נחמן [בבדיחותא]: אי אמרת, אם בכל אופן אתה עומד על כך שחובתו של הלווה לקיומי תנאיה ולפרוע בפני בי תרי דתנו הלכתא, הרי עתה עומדת האפשרות בפניך:

— זיל אייתינהו תן לו את המעות ללווה, ויפרעך בפנינו ויקיים את התנאי לפרוע בפני הני דתנו הלכתא, דהא אנא ורב ששת, דתנינא הלכתא וספרא וספרי ותוספתא, וכולא גמרא...

ולכן התנה המלוה שרק שני העדים, ראובן ושמעון, המצויין לו בקלות לבוא ולהעיד — רק הם יהיו נאמנים. ונמצא שהתנה עמו בדוקא על ראובן ושמעון ואין הלווה יכול להמציא לו עדים אחרים, אלא הרי זה כאילו הסכים הלווה לפסול את כל העדים חוץ מראובן ושמעון.

ההוא גברא דאמר ליה לחבריה: כי פרעת לי כאשר תפרע לי — פרעין לי באפי בי תרי עדים דתנו הלכתא [תלמידי חכמים ששנו הלכות].

אזל הלוה ופרעיה בין דיליה לדיליה בינו לבין המלוה. לבסוף איתניסו הנך זוזי, נאבדו מעות פירעון ההלואה באונס, מהמלוה.

אתא המלוה לקמיה דרב נחמן לתבוע את פירעון ההלואה. אמר ליה המלוה לרב נחמן: אין! אכן קבולי קבלתינהו מיניה קיבלתי מן הלוה את הזוזים האלו בסך ההלואה,

אולם, אין הדבר נחשב כפירעון ההלואה, משום שלא עמד הלווה בתנאי שהתניתי עמו שיפרעני רק בפני עדים דתנו הלכתא כדלעיל. ולכן לקחתי את המעות דרך [בתורת] פקדון,

הוא משום הדין ד"דברים שבלב אינם דברים". אלא רק רצה רש"י לומר שטוען הלווה למלוה. מה שהיה בלבך בשעת קבלת המעות — אין לזה משמעות, ואינם דברים.

[ויתכן, שאף אם היה המלוה אומר ללווה בשעת מתן הפירעון שלא יהא זה אלא פקדון, גם כן לא יועיל לו. ופירעון מעליא הוי. וראה

1. כך פירש רש"י וכן כתב הראב"ן בסימן ק"ו. והקשה רבי עקיבא איגר דאף אם דברים שבלב היו דברים, מכל מקום כיון שהלווה נותנם למלוה בתורת פירעון, הרי זה פירעון, ואין בכוחו של המלוה לומר שלא יהיה זה פירעון אלא פקדון.

ונראה, שאין כונת רש"י לומר דהא שאין מועיל דעת המלוה לקבל המעות בתורת פקדון,